

ایڈیٹر و پبلشر عبدالغنیظ الکریم پرنٹنگ پریس ٹیبل باغ کونینہ خان شیک کرسا بیورو آفس 302 قھر فلور یونیورسٹی پبلسٹی فیز 1 جناح روڈ کونینہ خان تالان کرے

یکم جون 2026ء

اصطلاح سازی ناگرچہ؟

براہوئی زبان اٹ اصطلاح سازی نا بابت شرہ نوشت وخوان آن تعلقدار آرتیان مونی لس مجلس آتیبی ہم بنا کرینے، دا بابت کبھی سلاہ تنون اور اکبھی سوچ آک ہم وودی متنگ اٹی ء۔ دا سوچ آرتیان اسٹ دا ہم ارے کہ بولی سیٹی اصطلاح جوڑ کنگ ناگرچہ ہر اتم مریک؟ و اصطلاح تے جوڑ کنگ آن پد ہراوڑ اٹ رواج متنگ مریک؟ دا ہم سوچ چست مریک کہ ایبنا دور ہر ادے گلو بلازیشن نا دور پانٹک داٹی اصطلاح جوڑ کنگ متین اٹ آسان تو مرء، و لے دانفے رواج متنگ نا گنجاشفت اخس ارے؟ ڈاکٹر جمیل جاہلی پانک کہ ”ہر زندہ غا بولی ٹی علم فن انا کھول آ اصطلاح نا بنداوی ءا اہیت اس مریک، وخت اس کہ رواج ترک معن سے آن چپ لوز اس کن اسے پین معن اس سلاہ سوچ اٹ پین کنگے، تو معن نا دور وشم ء اصطلاح پارہ“۔ ایلو کڈ آ عزیز شا کرچی آنوشوک پانک کہ لوز پیرہ لوز اس مفک، داوڑ تون اور معن نا چچ ء جہاں اس مریک، اسنے کہ ہمولوز ہرا وخت آ و امر کاریم اٹ ایتنگ، زبان چاہوک اس دادے پانگ و جنگ تون سر پند مریک۔ براہوئی بولی ٹی ساڑی وخت اٹ اصطلاح نا اخس گرچ ء، واگہ اصطلاح سازی نا عمل اس بنا یک، تو او نا کچ و کھیل ہراش مرو؟ واگہ دا نا ورندی دامرے کہ ہر ہمولوز یا تخلیق ہر ادے ایلو قوم و بولی تیان ہیل کرسا کاریم اٹ ایتنگ، واوفا پین تے ہمو بولی تیان مستعار یعنی وام ہلنگے، او فتنے بدل کرسا براہوئی بولی ٹی پوسکن ء پین اس متنگ، تو

بوگ شوگ

سکسان ہدایت نا پلو اور ء، ہندن طنز اسے ہندن ء گڑا سے ہرانا ملک اٹ بوگ شوگ آنوشوک تینا فنی کمال نا سوب آن بندغ آتے خنگ، و بے وس و حسا طبیعت نا بندغ آتے کس ء خنگ کس آنگھ، کس انا سادہ نی آنگھ، کس انا چالای آنگھ، کس انا غریب آنگھ، کس انا بختی آنگھ۔ اسے ہسو نی اف۔ ہندن بوگ شوگ ہندن بوگ شوگ لطیف گوئی لوک نگار، راگ ہلنگ، پیر وڑی خنگ و خنگ نا تنگ ء، و لے بوگ شوگ اراوڑ انا جتا جتا وک ء۔ و لے ظرافت نا چ ء بد وایل اس اف ہلکن ہر ہمو ہیت یا عمل ہر ادے خوانوک آ بندغ یا اونا اسے ء خوشی دو بریک او ظرافت آن بھلکن ہر انسان نا است داوڑ انا مخزہ غان خوش مریک، ملنڈ اصل اٹ زند انا چپ و چا گڑد وایل آرتیان ودی مروک و گڑاں داٹی شیطانی تخریب و صفت آتیبی بوگ شوگ نا مٹ دو بریک، ہر ہوئی زبان نا ناول، افسانہ، ڈرامہ براہوئی شاعری و براہوئی پاروک آتینا خاہوت نا دیوان تیبی مزاجیہ کڑد آرتیان مزاج، یعنی بوگ شوگ ودی کنگک۔ ہندن ڈرامہ غایتان بوگ شوگی خاکہ، شاعری آن بوگ شوگی نظم، غزل، قطعہ، و ہندن نثری پڑ آ افسانہ و ناول آرتیان بوگ شوگی ء کسہ، ہندا اسکان کہ براہوئی زبان اٹ داخہ بوگ شوگ مریک شاید کہ پین زبان ایتیبی مروء، دا ادب اٹ بوگ شوگ نا پانا پد بھاجھلن ء۔ دن کہ اردو ٹی طنز مزاج براہوئی ٹی بوگ شوگ دا ہڑ تو م آلوڑ آک اسے ہند گنڈوک ء، اسے ہند کاریم اٹ بریرہ، و لے راکھی دادے ء طنز مزاج ڈبوگ شوگ نا معیت جتا جتا ء، بلکہ داوفا مسخت آک ہم جتا جتا ء، طنز اسے ہندن ء گڑا سے، ہرائی اسے بد

”اڑے خدو نی دا لٹ انا بغل ء تراشیس۔۔۔ پوتار بس، داوڑ خنا تے مش تے کاظم ء نا شانگ۔۔۔“ جمادار چنگ ہشکن آشت اونون جو انا کھڑا سلوک بزغ خدو ء غورائٹ ترسا پارے۔۔۔ خدو ساری ناخرن آ پیری تا دتی تے دیر آن پر ڈغار اٹی چٹل تس۔۔۔ ہراڑے اونا زہیفہ نا زنج پینغلہ غامزہ بختا ورو پوسکن خست ہروت آ مار شاہ دین رومی خلنگ اٹی کسر۔۔۔ خدو واسد و راج ء راست کرے۔۔۔ دا پیری ٹی داخو بھلو پاریم ہر فنگ اونا و س اٹی لو۔۔۔ بس پوتارنا وام تا مونا ٹی انا چا کرس۔۔۔ ”جمادار! مہا لو ہراٹ انا کج سلینے کہ داسر سلو ء۔۔۔ ای نیکان لٹ آتے تراشاٹ۔۔۔ دے آن رومی ء تینا مستی درینٹ۔۔۔“ خدو جمادار چنگ ء ورندی ترسا پارے۔۔۔ جمادار چنگ ء ہڑدے آ پار خدو نا ہیبت ہلنگ۔۔۔ او تینا ہمارای نارعب ء خدو نا پویت تیا کاڈا کرسا باغان گندہ ء لوز کنگ ء شروع کرے۔۔۔ شاہ دین جمادار نا کرک ایتیا دن لار کنگ، اس تے پارے تخم انا جا کنا غا جمادار نا خوڑت اگا کاظم ء ہندا کج آتیبی جا کہ کتوشن خدہ کہ اردو ٹی جوڑ کروک ”شہزادہ“ نا جا کہ غا خلقت ایبو ہم کمپیوٹر ء کمپیوٹر پانک، وخت اس کہ عربی ٹی ”حاسوب“ نا جا کہ غا ”کبوتر“، فارسی ٹی ”راینا“ نا جا کہ غا ”سامپیوٹر“، لس وڑاٹ کاریم اٹ ایتنگ۔ دا ہیبت ہم راست ء کہ بھاز آ بولیک تینا اصطلاح تے جوڑ کرسا او فتنے رواج ہم متنگ کریبو، و لے اوفا حاویت و شوندرای ناراشکی تے ہم مونا آتخوئی مریک۔ دا ہیبت راست ء کہ لوز آتو کڑی و بھازی زبان تا شوندرای نا سوب مریک، و لے اگہ ہندا ڈیمیری کینن آلوڑ آرتیان پد کنگ تو دا پیرہ بولی آ پاریم اس مروء، اوڑان فاندہ کس اس ہر فنگ کپو۔

جمادار چنگ

نور پرکاشی

تا سار سنہیاں نا بہاندا کج بزغ ترا پینغلہ غامسن تیا تینا چوٹ اگا نظر ء شاغا کہ۔۔۔ چنا زابلول کج آ دے خوار تینا زیندہ غا تون کک کریو۔۔۔ کج آ خاہوت کبھی سال آتان ہب کریو کہ پوتارنا دام نے ظلاں کرسادا بدحال آزند آن آجو مرین و پین جا کہ اسکان عزت نا وخت تدین۔۔۔ و لے سال سال آسے پلڈ آن پوتارنا واکم دوسا ہنارہ۔۔۔ ایلو پلڈ آن جمادار چنگ انا بے جیانی پین کاظم ہر فسا ہنک۔ اونا نظر غریب آتنگ آتیبی خست کس۔۔۔ ہر وخت نیازی تا کسرتا ٹوہو کس۔۔۔ بزغ غریب آک غیرت آن جمادار چنگ ء حیا بے یا کریو۔۔۔ کہ شرم کر جمادار نے ہم ایڈہ لمہ ارے۔۔۔ پین نا عزت آتون دوخت کپو۔۔۔ و لے ایلو وار ہمو ہیبت کروک آ بزغ یا تو ہرنا نا پا ڈی گاٹ آرتیان بے عزت مسک۔۔۔ یا دزی نا کس ایتیبی تھانزو اٹی بند مسک۔۔۔ تاکہ پوتار ہیبت خلاں کپو رس تے۔۔۔ سال اس مسٹ بختا ورسا ہداریکین فصل انا تھئی بے کریک کہ جمادار چنگ اوڑ تون دوختی کریس۔۔۔ و لے بختا ورو دے وکس کج آتیبی بے و ترا۔۔۔ شاہ دین خنارم کرے بختا ورو ارا ک مونا تس۔۔۔ ویت جمادار ء چچلوٹ کنا۔۔۔ مخلوق بس خلاں کریر تا۔۔۔ گڑاں بندغ جمادار ء کج آرتیان کشار و پوتارنا کوٹ اسکان سر کریو۔۔۔ دے ہمو کس کہ شاہ دین ء

متو۔۔۔ نا زنج پارے دادے زو ڈاکر آ دنگے دانا مسئلہ کنے آن تیر مک۔۔۔ جمادار چنگ دم کرے پد ہمو پد کرے ہر اتم کہ نا زنج پوتارنا ننت آتیا گدے تینا بے۔۔۔ جمادار چنگ مندر و خوڑت ء بندغ اس کس۔۔۔ خوڑت اگا کاظم مرغن آپاس تون عجب ء درو شمس اٹھا کہ۔۔۔ اونا با انا چرچر آن پوتار اونا پین ء چنگ سٹا س۔۔۔ واوڑ کن تینا کوٹ انا پد اٹ جا کہ اس شامنا س۔۔۔ ہراڑے او تینا زہیفہ زری و پینغلہ غا ایڈہ نازی تون پینگا کہ۔۔۔ زری و نازی نا زیبائی ء خفسا کس گمان ہم کنگ کتو کہ کہ جمادار چنگ اسٹ نا آرخ ایلو نا ہلم مروء۔۔۔ زری و نازی پوتار نا کوٹ اٹی دو خالی ہنارہ و گنڈ بڈ آ برسہ۔۔۔ جمادار چنگ خنا کہ خوش کس کہ ہندن پوتارنا کخیال ء چنگ ہندن وڈریک ہم کنا زہیفہ و ایڈہ نا خیال ء تخرہ۔۔۔ وخت وخت او دے اونا شیطانی ڈا ذہن دا سوچ خلنگ آ پیس کریکہ کہ امرای بزغ ترا تک آتے بد اگا نظرات ہر وہ۔۔۔ نوا پوتار و مار تے کنا زہیفہ و ایڈہ اونون ہندن کس۔۔۔ و لدا تینے تینوٹ دلا ستر سٹا اسٹ جم کہ یکہ کہ پوتار کن تون دن کنگ کپو۔۔۔ ای اوفا تک حلائی ء کریبٹ۔۔۔ انت اٹ غللا ء کاریم او فنگن کھٹ۔۔۔ غللا آ کاریم مکن ہڑ تو م آ دوتے مونا اٹی خلک مکہ او فنگن جا کہ کٹانے کہ کنا ارا ٹی نظر خست کرور۔۔۔ وخت آک گدرینگسا ہنارہ۔۔۔ اس دے زری ء امیدواری نا عمل اس بلک۔۔۔ جمادار چنگ مائی نا زنج ء ایس اسنے کہ او دارہ گوشنا اسٹ اگا دانی کس۔۔۔ زری نا ننت خلاں

لمہ غا تیا ترس کنبو

..... و حیدر ہیر..... جا کہ اس زیندہ غا تا دو دن کو لچ خیر، تو ہمو زیندہ غا تا دو دن ہر اتم جندا نا ارا ٹی درو نا مقابلہ ٹی ایبو لمہ غا ک زیات زہیری، زیات ڈھکیا ء۔ چناس کہ اراغان جیش تما لمہ اوڑ کن ڈھکیا مریک۔ ارا ہرنا بندغ روزگار کن نت دو خلنگ اٹی ء۔ لمہ غا ک ہیبت ہم زیندہ غا تون اور ء۔ اراتے ٹی کاریم کپو، اسکو ل و دفتر آتے ٹی پورا بگری روات مروء، ایمان و بے ایمانی نا نیام اٹی چکو زہ سے نا فرق مریک، او تربیت و ولشت اٹ ختم مریک۔ اراغان پیش توک آتیا یک ہپتال اسے آکارہ، ارا نا گرنج آتیا پوری کن بے پن ء بے ڈس ء بندغ اسے تا دو آن پینگلے، ایکسڈنٹ اس مرے، جنگ اسے ٹی خلنگے، ہیرونی جوڑ مرے، دزدو ڈاڑیل اس پیش تے، گڑا لمہ سے آن اڑنگے کہ انا سٹ آنت گدرینگک۔ ننا راج اٹی بزرگو ہیبت اس ہم زیندہ غا معلوم مریک او امر ء آتیا تک خلنگے تو معلوم مریک او امر ء ارا اس اف کہ او ٹی دن ء غم اس جاگی مف، زیندہ ہر اتم بے وڑ ء کاریم اس کیک، بے کسر مریک گڑا ہیبت ء ارا نا مار خلنگے، نا لمہ تا دید ایتیا مر ء۔ تینا راج ء زینا کنگ کن نا ورناتے تینا وینا زی تا ستر نا خیال ء خوئی مریک۔ ورناتیا کجاری نا دا مسخت اف کہ اون و دے نیازی تا کسرا ٹی لوک مریر یا روزگار ء او ٹی ارا ٹی ناخو درو ء؟ اگہ زیندہ اس بھگ ہروت ء او ٹی ارا نا نیازی تا ادرہ قصور ء؟ ہرا نیازی خواندہ ء، نوکری اس کنگ اٹی ء، ہمو ارا اسرات ء۔ ایبو ہر بندغ کوشت کنگ اٹی ء کہ او مسز خوانے تا کہ پگہ آرخ ہتاجت جف، یا سہ تنخواہ اٹ گرنج آتیا پوری نا مسخت پورومرے، پڑدو عزت ہر نیازی نا تینا دو ٹی ء، اگہ

پاش یک، کہ ایلو بندغ ڈاک مونا آن پین خار کیر، اوڑا تف کیر، او دے عمل اٹ ظہیر، داوڑاٹ ڈکھائی و خار زیات مریک، سفا اگا سادہ اگا مسزہ یعنی مزاج تکلیف تنگ، ملنڈ ٹوک، داٹی تیل انا ڈنگ آنا ہر اسے، ہرا کہ تکلیف ایک، و لے یات مرے دن کہ اسے سور ء گڑاں جینتی ء کٹ مٹ کیک، و اسے جماع مزہ اس ودی یک، ہندن طنز (ملنڈ) انا چرچی آن مسزہ (مزاج) جاندار مریک۔ ہندا خاطر آن والا می ء کہ بوگ شوگ (طنز و مزاج) اگہ انسان نا زنداٹ مف تو زند بے مزہ ملاں و بے مریک۔ ہندن طنز براہوئی ادب اٹ بوگ شوگ نا بنا قدیم ڈرامہ یعنی راگ ہلنگ و قدیم شاعری آن مریک، براہوئی قدیم شاعری ٹی بھاز جا کہ بوگ شوگ ہندا ء جبار یار تھما، براہوئی بوگ شوگ شاعری ٹی ایماندار ارا کتاب شیک مسنو۔ اسے کتاب نا پین ”بھندہ“ ایلو نا پن ”خیرات خوز“ ء، اونا کتاب آتے آتے کماش ایماندار غلام نبی رامنی نا یات آک تازہ مریرہ، او سنے پیرہ نثری بوگ شوگ ء براہوئی بولی ٹی درستی راستی کرے، بلکن او تینا سختی زنداٹی ہم بھاز بوگ شوگ کریکہ، وخت اس کہ او ریڈ پو ایشین کونینہ ٹی تینا سنگت دینا ء سا تھے، و لے ہمو بر و تبر ء ء سا تمپ۔

☆☆☆☆☆

تینے معلوم دار کین۔

